

Научите о својим правима у дигиталном окружењу

Смјернице Савјета Европе за поштовање,
заштиту и остваривање права дјетета у дигиталном окружењу

Намијењено дјечи и омладини до 18 година

www.coe.int/children

Градители Европе
за и са дјецом

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Ко је сачинио ове смјернице и зашто?

Савјет
Европе
чини

47

земаља у Европи
које заједнички
раде у корист мира
и људских права:

То помаже земљама у Европи да
штите дјечија права –
твоја права*.

Ту спадају и твоја права у
дигиталном окружењу*.

An illustration of a diverse group of four people (two men and two women) taking a selfie together. One woman is holding a white smartphone up to take the picture. They are all smiling and making peace signs.

Савјет Европе жели да одрасли и дјеца
разумију шта је потребно учинити да би
смо обезбиједили да дјеца остварују своја
права у дигиталном окружењу.

Фусноте / облачићи:

* **Дјечија права** су обећања које су државе дале дјецима како би им помогле да уживају у добром животу.

* **Дигитално окружење** подразумева све начине на које дјеца користе рачунаре и интернет: паметне телефоне и таблете, компјутерске игрице и друштвене мреже.

Које су неке од најважнијих ствари које морамо имати на уму када штитимо дјечија права?

Постоји **5** ствари које су увек важне и које свако ко одлучује у твоје и у име остале дјеце мора да поштује, а то су:

- 1. У најбољем интересу дјетета*** је једна од најважнијих ствари о којима треба мислити када се доносе одлуке, или када се предузима нека мјера.
- 2. Дјеца се мијењају од рођења до 18. године старости.** Тинејџери и дјеца која су тек проходила имају различите способности и потребе.
- 3. Према дјечи не треба поступати другачије него са одраслима, уколико за то не постоји добар разлог.**
- 4. Мишљења дјеце треба саслушати и схватити их озбиљно.**
- 5. Владе*** треба да **подстичу, подржавају и сарађују са осталима** (као што су пословне организације, учитељи/наставници, родитељи и дјеца) у заштити дјечијих права.

Фусноте / облачићи:

* **У најбољем интересу дјетета** значи да, када се доноси нека одлука, добробит дјетета мора увијек бити на првом мјесту.

* **Владе** које треба да пружају подршку дјечи су владе држава, региона и локалних самоуправа и организације које су повезане са њима.

Која твоја права морају да буду заштићена и зашто?

Сва дјеца би требало да имају могућност да користе дигитално окружење

Потребно је да оно:

- мало кошта (и, уколико је могуће, буде бесплатно на јавним мјестима).
- такође омогућава да га користи свако од вас ко има неки инвалидитет, ко живи на селу или ко је дијете-мигрант.

Твоје право на информисање

- Владе држава треба да ти омогуће лак приступ квалитетним информацијама за дјецу;
- Треба да научиш како се поштују други људи на интернету (нпр. нећеш подстицати вршњачко насиље или другу врсту насиља);
- Пословне организације треба да пруже информације о условима коришћења које можеш да пронађеш и разумијеш.

Твоје право да учествујеш у доношењу одлука

- Школе, владе, пословне организације и међународна тијела треба да те питају за мишљење и да га схвате озбиљно.

Твоје право да осниваш и да се придружујеш групама на интернету

- Држава и остали не би требало да те надгледају када си на мрежи, осим онда када је то дозвољено законом.

Твоје право на игру

- Владе и пословне организације треба да те подстичу да се играш, да користиш машту, рјешаваш проблеме и да сарађујеш са другом дјецом.

Твоје право на приватност и заштиту личних података*

- Сви треба да буду упознати са твојим правом на приватност.
- Ти треба да научиш како да чуваш своје личне податке када си на интернету.
- Твоји лични подаци смију да се користе само уз твоју дозволу (или, ако си веома млад, онда уз дозволу твојих родитеља) и уколико је то у складу са законом.
- Треба да будеш у стању да разумијеш како се користе твоји лични подаци и како их можеш обрисати или исправити грешке у њима.
- Паметни уређаји у играчкама или одјећи не би требало да се користе за прикупљање информација о теби.

Фусноте / облачићи:

* **Лични подаци су:** твоје име, годиште, гдје живиш и гдје се тренутно налазиш.

* **Повријеђивање обухвата:** вршњачко насиље, навођење деце да почине кривично дело, подстицање полне нетрпељивости, расизма, самоубиства или самоповријеђивања; коцкање, сексуално злостављање; прекомерна употреба рачунара, таблета или паметних телефона која омета спавање или штети здрављу.

Твоје право на образовање

- Школе треба да располажу дигиталним технологијама које су ти потребне.
- Потребно је да овладаш вјештинама које су ти потребне. При томе је нарочито важно добити подршку за то ако си дјевојчица, ако ти је породица слабог материјалног стања или ако имаш неки од инвалидитета.

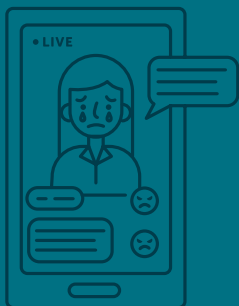
Твоје право на заштиту од повријеђивања*

- Постоје провјере старосне границе (за коришћење дигиталног окружења)
- Ти и твоји родитељи знате шта је вршњачко насиље на интернету, како поступати са неприкладним садржајима и опасностима које вребају од непознатих особа.
- Требало би да имаш могућност да лако пријавиш неприкладан садржај или понашање.
- Обустављено је онлајн приказивање материјала о сексуалном злостављању деце.

Шта је потребно да Владе држава и остали учине како би ти могао/-ла да оствариш своја права у дигиталном окружењу?

- Да доносе **законе и практичне политике** које штите твоја права у дигиталном окружењу.
- Да се постарају да **сви учесници раде заједно**.
- Да **информишу и подстичу** све који раде са дјецом да разумеју и дају све од себе да обезбиједу остваривање твојих права у дигиталном окружењу.
- Да омогуће да сви ви имате приступ дигиталном окружењу.

- Да спроведу **истраживања** како би разумјели како ти можеш да имаш користи од дигиталног окружења и да се заштитиш од штетних и неприкладних садржаја у њему.
- **Жалбе и правна заштита***. Владе треба да се постарају да ти и твоји родитељи имате законско право на жалбу када се твоја права не поштују, на начине које је лако разумјети и користити.

Фуснота / облачић:

* **Правна заштита обухвата:** извињења, уклањање штетног садржаја, захтјеве за одштету, исправљање информација које су нетачне.

© Савјет Европе, мај 2020.

Дизајн и илустрација: Енди Метју Порт Цреативе, Единбург (УК)

Сви захтјеви који се односе на репродукцију или превод дијела или цијелог документа могу се упутити Дирекцији за комуникацију (F-67075 Strasbourg Cedex или publishing@coe.int).

Ова публикација садржи верзију прикладну за дјецу Препоруке CM/Rec(2018)7 Комитета министара државама чланицама о Смјерницама за поштовање, заштиту и испуњавање права дјетета у дигиталном окружењу.

Ова публикација је преведена у склопу пројекта Савјета Европе 'Спрјечавање и супростављање сексуалном искоришћавању и злостављању дјеце у дигиталном окружењу у Европи (EndOCSEA@Europe), уз финансијску подршку Фонда за заустављање насиља (End Violence Fund).

**Откријте смјернице и сазнајте
више о својим правима у
дигиталном окружењу!**

Да сазнате више о
Вијећу Европе на пољу
дјечијих права погледајте:
www.coe.int/children

Желимо се захвалити професорки Лаури Лунди и др. Мишел Темплтон са Краљичиног Универзитета у Белфастру (УК), које су нам помогле у припреми ове верзије смјерница Савјета Европе прилагођене дјечи, као и гђи Тијани Боровчанин из Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине у припреми овог превода брошуре. Желимо захвалити и удружењу 'Наша дјеца' из Сарајева и чланицама Дјечјег парламента Општине Нови Град Сарајево, Амине, Сајри, Мелиси и Амине.

**QUEEN'S
UNIVERSITY
BELFAST**

CENTRE FOR
CHILDREN'S
RIGHTS

SRP

Савјет Европе је европска организација са сједиштем у Стразбуру, Француска, која обухваћа 47 земаља. Организација је основана да би се осигурало да све ове земље штите људска права, укључујући и права дјеце, спрјечили сви облици насиља над њима и да уз подршку развију свој пуни потенцијал.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE